

Handläggare
Siobhán Górný,
kommunsekreterare

Tjänsteskrivelse
2023-10-26

Diarienummer
KS-2022/370

Kommunstyrelsen

Motion 2022:11 från Anna Koskela-Lundén (L) och Lotta Wiström (L) – Åtgärder mot skadegörelse

Förslag till beslut

Kommunstyrelsens förslag till kommunfullmäktige:

Kommunfullmäktige anser motionen besvarad i den delen som avser de tre första beslutssatserna.

Kommunfullmäktige bifaller motionens fjärde beslutssats och ger utbildningsnämnden i uppdrag att tillsammans med eleverna ta fram förslag för att minska skadegörelse på skolor och förskolor.

Sammanfattning av ärendet

I en motion som anmäldes på kommunfullmäktige 1 juni 2022, § 55, föreslår Liberalerna att kommunfullmäktige ska ge kommunstyrelsen och utbildningsnämnden vissa uppdrag för att stävja skadegörelse på kommunens förskolor och skolor.

Motionens förslag

I motionen ger Liberalerna fyra förslag till kommunfullmäktige. De första tre förslagen innebär att kommunfullmäktige ska ge kommunstyrelsen i uppdrag att uppdra till Knivsta Kommunfastigheter AB att 1) göra en kartläggning gällande behov av ytterligare belysning med sensorer runt våra förskolor, skolor och idrottsanläggningar för att minska skadegörelse samt förhindra inbrott, 2) undersöka möjligheterna att sätta upp kameror och/eller så kallade mosquitolarm/mygglarm på skolor och förskolor för att minska skadegörelse samt förhindra inbrott samt 3) vidta nödvändiga åtgärder utifrån ovanstående kartläggning av behov samt möjliga åtgärder.

Dessutom föreslår Liberalerna i en fjärde beslutssats att kommunfullmäktige ska uppdra till utbildningsnämnden att tillsammans med eleverna ta fram förslag för att minska skadegörelse på våra skolor och förskolor.

Ärendets beredning hos utbildningsnämnden

Motionen remitterades till utbildningsnämnden den 20 juni 2022 för att nämnden skulle yttra sig över den fjärde beslutssatsen i motionen. Utbildningsnämnden har berett ärendet den 17 oktober 2023 men i form av ett förslag till beslut till kommunfullmäktige och inte ett yttrande. I beredningen på kommunledningskontorets beredning har dock utbildningsnämndens tjänsteskrivelse och förslag till beslut betraktats som ett yttrande, eftersom det tydligt framgår att nämnden endast har tagit ställning till den fjärde beslutssatsen i ärendet.

Utbildningsnämndens förslag är att kommunfullmäktige bifaller motionen i den här delen. Motiveringen är enligt tjänsteutlåtandet daterat 2023-09-25 att elevernas involvering i att arbeta mot skadegörelse är viktig eftersom de kan ha insikter och perspektiv som vuxna saknar, samt att skolklimatet blir givande och ansvarsfullt när eleverna är delaktiga i att hitta en lösning på problemet med skadegörelse.

Kommunledningskontorets beredning

Allmänt om motioner

I kommunallagen (KL) 5 kap 22 § stadgas att ledamöterna har rätt att väcka ärenden i kommunfullmäktige genom att väcka motioner, och i 5 kap 72 § p 8 att kommunfullmäktige i sin arbetsordning ska reglera mer i detalj hur motioner ska handläggas.

I kommunfullmäktiges arbetsordning finns närmare bestämmelser om motioner i 36 §. Enligt arbetsordningen ska motioner vara skriftliga, undertecknade av en eller flera ledamöter eller tjänstgörande ersättare, och inte ta upp ämnen av olika slag.

Allmänt om kommunala bolag och kommunfullmäktiges styrning

Det är vanligt att kommuner låter ett helägt aktiebolag driva en del av kommunens verksamhet. Fördelarna med att driva verksamheten genom bolag anses allmänt vara att det kan vara mer effektivt för vissa verksamheter. Det handlar då i princip aldrig om verksamhet som innefattar myndighetsutövning utan om verksamhet som har en utförande eller rent affärsmässig karaktär, där bolagsformen gör att man kan prioritera effektivitet och rationell drift.

Eftersom ett aktiebolag normalt sätt styrs av aktiebolagslagens (2005:551) bestämmelser finns det i KL kapitel 10 särskilda bestämmelser för att se till att kommunala bolag bedrivs inom den kommunala kompetensen och med ett bestämt ändamål, vilket görs genom bolagsordningen. Utöver bolagsordningen styr kommunfullmäktige bolagen genom ägardirektiven, som uttrycker ägarviljan och är riktade till bolagets styrelse.

Styrande bestämmelser för Kommunfastigheter AB

Bolagets uppdrag från kommunfullmäktige framgår av 3 och 4 §§ i bolagsordningen.¹ De delar som är relevanta inom ramen för utredningen är att bolaget ska:

- Förvärva, avyttra, äga, bebygga, förädla och förvalta fastigheter, tomträtter och anläggningar för huvudsaklig användning i Knivsta kommuns verksamhet samt bedriva härmed förenlig verksamhet.
- Med iakttagande av den kommunala självkostnadsprincipen tillgodose Knivsta kommuns behov av verksamhetslokaler.

Kommunfullmäktige har också antagit ägardirektiv för bolaget.² Ägardirektivet specificerar att Knivsta kommun vill att bolaget styrs av vissa kommunala principer, t.ex. lokaliseringsprincipen (att verksamheten ska bedrivas inom Knivsta kommun). Ägardirektiven föreskriver också att kommunfullmäktiges beslutade policys ska gälla för bolaget, och att avsteg från detta måste dokumenteras i styrelseprotokoll. Det finns också bestämmelser om hur bolaget ska verka för ett tryggt och grönt Knivsta genom samverkan med socialnämnden och lokalförsköningen, hållbar fastighetsförvaltning med effektiv teknik och energihushållning.

---

¹ Bolagsordningen är publicerad på kommunens hemsida och kan läsas på den här länken: [Bolagsordning för Kommunfastigheter i Knivsta AB](#).

² Ägardirektivet är publicerat på kommunens hemsida och kan läsas på den här länken: [Ägardirektiv för Kommunfastigheter i Knivsta AB](#).

Kommunen har också en ägarpolicy för de kommunala bolagen.³ I ägarpolicyen beskrivs bland annat vad bolagen ska ha för styrdokument, hur kommunen utövar sin tillsyn, hur arbetet ska ske inom kommunkoncernen och hur kommunen utövar inflytande.

I bolagsordningen står det i 3 § 2 st att bolaget är skyldigt att utföra de uppdrag som bolaget tilldelas av sin ägare. Bestämmelsen innebär inte att det finns en öppning för kommunfullmäktige att lämna uppdrag till bolaget utöver bolagsordningen och ägardirektivet, utan är ett förtydligande av att bolaget är bundet av den uppdragsbeskrivning som kommunfullmäktige bestämt genom de här styrdokumenterna.

Kommunstyrelsens förhållande till de kommunala bolagen

Kommunstyrelsen har en så kallad uppsiktsplikt över helägda kommunala bolag enligt KL 6 kap 1 § st 2, vilket innebär att kommunstyrelsen ska kontrollera att bolagen arbetar inom de ramar kommunfullmäktige gett dem. Bestämmelsen är övergripande formulerad, så det är upp till fullmäktige att närmare bestämma hur kommunstyrelsen ska utöva sin tillsyn. I reglementet för kommunstyrelsen och nämnderna har kommunfullmäktige preciserat detta i 4 §. Ägarpolicyen beskriver också kommunstyrelsens uppgifter.

Kommunstyrelsen kan inte ge bolagen uppdrag utöver det som kommunfullmäktige gett dem behörighet till genom dessa bestämmelser.

Förvaltningens bedömning

Lagstiftningen är väldigt tydlig över vilken roll kommunstyrelsen har gentemot de kommunala bolagen. Det är inte möjligt att låta kommunstyrelsen få i uppdrag att ge ett bolag uppdrag och därför inte möjligt att bifalla motionen i denna del.

Även om motionens förslag ska tolkas så att det ska vara kommunfullmäktige som ger uppdraget till bolaget är det inte möjligt att bifalla motionen. Som det står i utredningen ovan styr kommunfullmäktige bolagen genom i första hand bolagsordningen och ägardirektiven. Det är inte möjligt för kommunfullmäktige att ge ett kommunalt bolag ett enskilt uppdrag (utanför de styrande dokument som beskrivits ovan) för att styra *på vilket sätt* bolaget ska arbeta mot skadegörelse. Genom att flytta över verksamheten till ett kommunalt bolag har kommunfullmäktige tagit bort sin möjlighet till sådant detaljinflytande.

Man bör också lägga märke till att bolaget redan har fått ett sådant uppdrag, i och med att bolagsordningen specificerar att bolaget ska förvalta sina fastigheter – något som normalt måste anses innefatta att de skyddas mot skadegörelse på olika sätt. Även genom uppdraget att samverka med socialnämnden i trygghetsfrågor torde bolaget ha ett uppdrag att arbeta mot skadegörelse, eftersom skadegörelse i hög grad kan bidra till otrygghetskänslor.

De tre första förslagen i motionen kan därför inte bifallas, men kan anses besvarade i och med denna utredning.

Kommunledningskontoret har inget att invända mot utbildningsnämndens förslag om bifall till den fjärde beslutssatsen. I tjänsteskrivelsen från utbildningsnämndens sammanträde står det att motionens förslag är att uppdraget ska ges till rektorerna, men detta är uppenbarligen en felskrivning eftersom det i motionen tydligt står att utbildningsnämnden ska få uppdraget.

---

³ Ägarpolicyen är publicerad på kommunens hemsida och kan läsas på den här länken: [Ägarpolicy för Knivsta kommuns bolag](#).

Kommunfullmäktige kan inte ge uppdrag direkt till rektorerna, utan agerar genom nämnden. Ordningen på skolorna är i hög grad delegerad till rektorerna enligt skollagen, och det ansvar rektorerna har får inte inskränkas av huvudmannen. Nämnden och utbildningskontoret har gjort bedömningen att nämnden kan arbeta med motionsförslaget utan att inskränka rektorernas självständiga uppdrag. Kommunstyrelsen bör därför kunna instämma i utbildningsnämndens förslag till bifall till den fjärde beslutssatsen.

Ekonomisk konsekvensanalys och barnkonsekvensanalys

I tjänsteutlåtandet från utbildningsnämnden finns en beskrivning av hur kostnaderna för skadegörelse hanteras av utbildningskontoret. I övrigt har inte utbildningskontoret angett några kostnader för att bifalla motionens fjärde beslutssats, vilket måste innebära att uppdraget ryms inom skolornas allmänna budget. Eftersom kommunledningskontoret drar slutsatsen att det inte är möjligt att bifalla motionen i övrigt har kontoret inte gjort någon vidare ekonomisk analys. Kostnaderna skulle i vart fall drabba Kommunfastigheter AB.

En barnkonsekvensanalys finns i tjänsteutlåtandet från utbildningsnämnden.

Underlag för beslut

Tjänsteutlåtande 2023-10-26

Beslut från utbildningsnämnden 2023-10-17, § 54

Utbildningsnämndens tjänsteutlåtande 2023-09-25

Motionen

Beslutet ska skickas till

Akten

Daniel Lindqvist
Kommundirektör

Åsa Franzén
Chef för kommunledningskontoret